

Miratohet
Petrit VASILI
Ministër i Shëndetësisë
Kryetar i KMR

STATUSI I FIZIKANIT MJEKËSOR NË SHQIPËRI

Nr 453/1 Prot

Date 31.01.2012

A

Permbajtja

1. Hyrje.....	3
2. Statusi Fizikanit Mjekesor dhe Edukimi ne Europe	3
3. Rekomandimet e IAEA EFOMP	5
4. Statusi i Fizikanit Mjekesor ne Shqiperi	6

Sqarim paraprak

Ky material permban informacione per rekomandimet e dhena nga institucionet nderkomebtare per statusin e Fizikanit Mjekesor, njohjen dhe certifikimin e ketij statusi si nje profesion ne fushen e sherbimit shendetesor, si dhe propozime per marjen e statusit te Fizikanit Mjekesor ne Shqiperi.

Rekomandimet dhe nje pjese e materialeve te perdorura jane marre nga faqet zyrtare te Agjencise Nderkombetare te Energjise Atomike (IAEA), Komisionit European (EC) si dhe Federates Europiane te Organizatave te Fizikaneve Mjekesore (EFOMP).

1. Hyrje

Fizika Mjekesore eshte dega e fizikes qe kryen aplikimin e koncepteve, ligjeve, modeleve dhe metodologjive te caktuara te fizikes ne parandalimin, diagnostikimin dhe trajtimin e semundjeve, duke kryer keshtu nje funksion ne ndihme te sherbimit shendetesor, ne kryerjen e studimeve ne fushen e biomjekesise dhe ne optimizimin e mjaft aktiviteteve shendetesore.

Aktualisht Fizika Mjekesore administron bazat fizike te shume teknikave terapeutike dhe diagnostike, perben bazen shkencore dhe teknike per kuptimin dhe zhvillimin e teknologjive moderne qe kane revolucionuar terapine dhe diagnostiken si dhe vendos kriteret per perdorimin korrekt te aparateve te ndryshme fizike qe zbatohen ne mjekesi.

Qe nga fillimet e shekullit te kaluar aplikimet e Fizikes ne Mjekesi jane rritur ne menyre progresive. Njesi te reja terapeutike (njesi te kobalto-terapise, pershpejtues elektronesh - linak, etj) dhe te diagnostikes (gama-kamera, tomografi e emetimit te pozitroneve - PET, radiologji dixhitale, rezonance magnetike etj) kane kerkuar terheqjen dhe rritjen e vazhdueshme te fizikaneve ne sherbimin shendetesor ne shkalle boterore.

Ne shume vende si rrjedhoje e ketij fenomeni eshte ndjere e nevojshme nxjerja e ligjeve dhe rregullave qe krijojne dhe rregullojne marjen e statusit zyrtar te profesionit te Fizikanit Mjekesore si specialitet i vecante ne fushen e sherbimit shendetesor.

2. Statusi i Fizikanit Mjekesor dhe pergatitja akademike tyre ne Europe.

Direktiva 97/43/EURATOM e Komisionit European e dates 30 Qershor 1997, ne mbrojtjen e shendetit te individeve ndaj rrezikut te shkaktuar nga rrezatimet jonizuese ne lidhje me ekspozimet mjekesore, percakton Fizikanin Mjekesore si ekspert ne fiziken e rrezatimeve ose ne teknologjine e rrezatimit si dhe pergjegjes per mbrojtjen e pacienteve ndaj rrezatimeve. Trajnimet dhe aftesite e ketij profesioni per te vepruar ne kete fushe njihen nga nje autoritetet kompetent i posacem i vendeve europiane. Fizikani Mjekesor kryen apo keshillon per problemet e dozimetrise klinike te pacientit, per zhvillimin dhe perdorimin e teknikave komplekse te trajtimit si dhe problemet dozimetrike te ketyre teknikave, optimizimin e tyre, sigurine e cilesise duke perfshire

dhe kontrollin e cilesise. Fizikani mjekesor ka gjithashtu pergjegjesi per problemet e mbrojtjes nga rrezatimet, te cilat i perkasin ekspozimeve me qellim radioterapie ose radiodiagnostike.

Bazuar ne kete direktive, (duke i u permbajtur shume pikave te tjera te kesaj direktive dhe jo vetem perkufizimit te dhene ne te), shumica e vendeve te Europes perendimore, kane bere perpjekje dhe vendosur ligje te cilat rregullojne statusin e Fizikanit Mjekesor, duke bere nje nderthurje te pergatitjes akademike me ate praktikes klinike, mbi te cilen vihet me shume theksi.

Nga eksperiencat ne Itali dhe Spanje, Fizikani Mjekesor eshte nje person i diplomuar ne Fizike i cili ka kryer nje provim pranimi dhe me pas kryen nje praktike prej 3 vjetesh nen tutorimin e nje supervizori, i cili mbikqyr specilizimin e tij ne klinike, pas te cilit mer titullin Fizikan Mjekesor. Faza tranzitore ne keto shtete eshte rregulluar me dekrete perkatese duke emeruar automatikisht si Fizikan Mjekesor te gjitha ata persona qe e kane kryer kete veprimtari perpara dates se dekretit dhe te cilet kane perkatesisht 7 ose 5 vjet vjetarsi pune ne keto shtete.

Sipas eksperiences Zvicerane Fizikani Mjekesor eshte nje person i diplomuar ne Fizike apo shkenca ekuivalente, i cili me pas kryen nje praktike prej 3 vjetesh nen tutorimin e nje supervizori i cili mbikqyr specilizimin e tij ne klinike. Ne fund te ketij specializimi kandidati kryen nje provim me shkrim dhe me goje qe vleresohet nga nje komision i vecante. Me pas relacioni i supervizorit, rezultati i provimit si dhe nje CV dhe kurse te tjera te kryera gjate kesaj kohe, paraqiten ne Komisionin e Cerifikimit per t'u licensuar si Fizikan Mjekesor. Element i detyruar eshte kryerja e nje kursi te radiombrojtjes. Licenca riperterihet cdo 5 vjet.

3. Rekomandimet e IAEA dhe EFOMP

Ne tabelat e meposhtme jane dhene percaktimet aktuale te Fizikanit Mjekesor nga IAEA dhe EFOMP.

IAEA	
Fizikani Mjekesor	
<ul style="list-style-type: none">- Te kete nje diplome Universitare ne Fizike apo shkenca te tjera ekuivalente ne shkencat fizike- te kete kualifikime akademike ne nivel pasuniversitar te pershtateshme ne Fizike Mjekesore-Te kete te pakten dy vjet (me kohe te plote) trajnim praktik te strukturuar ne spital	IAEA thekson se mbajtja e nje diplome universitare ne Fizike Mjekesore pa praktiken Spitalore nuk do t'a konsideronte personin si te kualifikuar nga ana klinike.

EFOMP	
<ul style="list-style-type: none">- Te kete nje diplome Universitare ne Fizike apo shkenca te tjera ekuivalente ne shkencat fizike- Te kete kualifikime akademike ne nivel pasuniversitar te pershtateshme ne Fizike Mjekesore-Te kete te pakten dy vjet (me kohe te plote) trajnim praktik te strukturuar ne Spital	Vetem pas kryerjes se praktikës klinike dy vjecare kandidati mund te punoje ne menyre te pavarur ne klinike dhe duhet te njihet si Fizikan Mjekesor. Njohja duhet te kryhet nga autoritet kombetar.

4. Percaktimi i Statusit te Fizikanit Mjekesor ne Shqiperi

Statusi i Fizikanit Mjekesor

Ne Shqiperi percaktimi i statusit te Fizikanit Mjekesor do te plotesoje nje nga kriteret e vendosjes se Standarteve te Sigurise ndaj Rrezatimit te Komunitetit European si dhe te IAEA (IAEA Safety Series No. 115) si dhe do te startoje procesin e unifikimi te ketij profesioni ne vendin tone me vendet europiane.

Njohja formale e Statusit te Fizikanit Mjekesor duhet te realizohet me dy faza:

- **Faza e pare** si faze tranzitore per fizikanet qe aktualisht jane duke ushtruar kete profesion ne Qendra Spitalore, detyrat dhe pergjegjesite e te cileve jane ekuivalente me ato qe percaktojne standartet Europiane.

- **Faza e dyte** per Fizikanet Mjekesor te ardhshem qe do te duhet te ndjekin kurikulat qe po pergatiten ne nivel Masteri (sistemi i Bolonjes), dhe trajnimi klinik.

- **Faza e pare**

Per fizikanet qe jane ne faze tranzitore te fitimit te ketij titulli kushtet e meposhtme duhen plotesuar te ndara ne kushte te pergjithshme dhe ne kushte te vecanta per te tre drejtimet e Fizikanit Mjekesor:

Kushte te pergjithshme:

-Te kete nje diplome Universitare ne Fizike.

-Te kete jo me pak se dy vjet eksperience pune ne nje Qender Spitalore ne Radioterapi, Mjekesi Nukleare apo Diagnostike.

- Te kete kryer specializim te pakten 6 muaj ne fushen e Fizikes ne Shqiperi apo jashte saj.

- Te kete ndjekur te pakten nje kurs mbi radiombrojtjen si dhe kete njohuri te bazes ligjore persa i perket mbrojtjes nga rrezatimi

Fizikanet qe kane me shume se 7 vjet pune ne radioterapi, mjekesi berthamore apo radiodiagnostike e fitojne automatikisht statusin e Fizikanit Mjekesor ne fushen perkatese vetem me plotesimin e kesaj vjetersine.

Kushte te vecanta

Ne Radioterapi

- Te kete njohuri mbi Dozimetrine Fizike te aparaturave radioterapeutike ne teleterapi dhe brakiterapi duke perfshire :komisionimin, kalibrimin, dhe kontrollin e sigurise.
- Te kete mare pjese ne komisionimin e te pakten nje aparature megavoltazhi.
- Te kete njohuri per Sistemin e Planit te Trajtimit (SPT), dhe dozimetrine klinike te pacienteve.

Ne Mjekesi Berthamore

- Te kete njohuri ne testet e pranimit, komisionimin dhe sigurine e cilesise se pajisjeve te mjekesise berthamore
- Te kete njohuri ne matje te aktivitetit te radionuklideve dhe dozimetri klinike.
- Te kete njohuri ne pergatitjen dhe aplikimin e protokolleve te cilesise se pajisjeve te mjekesise nukleare

Ne Radiodiagnostike

- Te kete njohuri ne testet e pranimit, komisionimin dhe sigurine e cilesise se pajisjeve radiodiagnostikuese
- Te kete njohuri mbi dozimetrine dhe optmizimin e dozave per pacientet .

- Faza e dyte

Per Fizikanet Mjekesore te ardhshem eshte e nevojshme kryerja e studimeve akademike te nivelit Master ne Fizike Mjekesore, si dhe ndjekja e nje programi trajnimi ne klinike.

Pjese e rendesishme e ketij procesi do te ishte vendosja e kriterit te trajnimit ne klinike pas masterit per nje periudhe dy vjecare . Trajnimi duhet te kryhet nen supervizimin e nje Fizikani Mjekesor me eksperience.

Ne parim pas kryerjes se trajnimit, kandidati aplikon prane Komisionit per marrjen e Statusit te Fizikanit Mjekesor.

Procedurat per te vendosur autoritetin qe do te njohe , çertifikoje apo licensoje Fizikanin Mjekesor dhe Ekspertin ne Fizike Mjekesore mbeten per t'u diskutuar ne bashkepunim me KMR, Ministrine e Shendetesise si dhe Ministrine e Arsimit dhe Shkences.

Mbetet gjithashtu per diskutim implementimi i nje programi per trajnimin klinik te Fizikaneve Mjekesor, i cili eshte jashte objektivit te ketij materiali.

Statusi i Ekspertit ne Fiziken Mjekesore

Ne lidhje me marrjen e statusit te **Ekspertit ne Fizike Mjekesore**, duhet qe Fizikani Mjekesor te kete te pakten 5 vjet pune te vazhduar ne kete fushe. Ai duhet gjithashtu qe te kete kryer kurse te rritjes profesionale; nepermjet trajnimesh dhe specializimesh te vazhdueshme ne fushen perkatese.